Teodora COMAN

Universitatea „Lucian Blaga“ din Sibiu, Facultatea de Litere şi Arte
„Lucian Blaga“ University from Sibiu, Faculty for Letters and Arts

Angela Marinescu, *Probleme personale*
Drumeaţa incendiară

“The agressive proffesionist”

Angela Marinescu is one of the most powerful lyrical voices of Romanian feminine literature. At her respectable certain age, she can afford to look back and reconsider poetry from a diacronic point of view, which gives the advantage of self-correcting and criticizing the main weakness, namely the former temptation of experimentalism, peculiar to young poets. The desire of being shocking rather than authentic was an undeniable flaw, but now Angela Marinescu is prepared to be unrelentless to all kinds of “–isms” and change her discourse through a radical perspective. Her task is to eradicate the burden of artificial devices that have stiffled true poetry. She conceives her poetic ego as an insurgent who would set a purifying fire to all that has been fake. Language as an organic entity is thus revitalized even by violent techniques of resuscitation, so that subjectivity should be unleashed and restored to its high, incendiary temperature named passion. Angela Marinescu proves to have a necessary surgical skill in renewing the poetic paradigm, deep onto its paradoxical and complex basis.

Keywords: Poetic surgery vs. surgical poetry, sharp analysis, authenticity vs. experimentalism, real vs. fake subjectivity, poetry vs. pseudopoetry, polemic attitude, radical perspective, restoring liricism

Institution’s address: B-dul Victoriei, nr. 5-7, Sibiu, România, tel.: +40-229-21.55.56, fax: +40-269-21-27-07, e-mail: *litere@ulbsibiu.ro*, web: http://litere.ulbsibiu.ro

Personal e-mail: *tedicoman@yahoo.com*

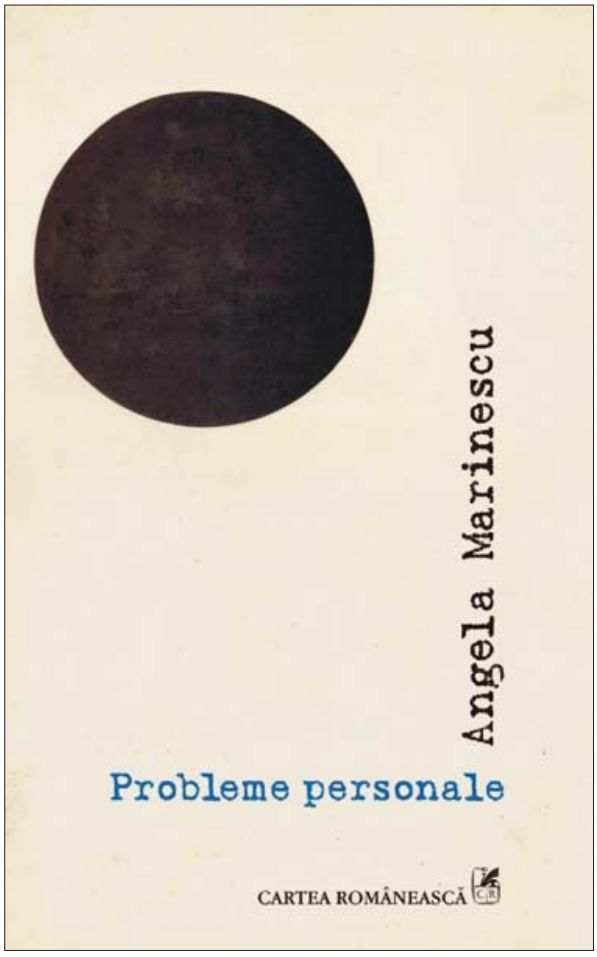
Am citit pe coperta inferioară a vol. *Probleme personale* al Angelei Marinescu cele câteva extrase critice. Unul dintre ele a căzut, cred, în capcana formaţiei mediciniste a poetei. Chirurgie, bisturiu, sfârtecare... într-adevăr, poeta “face curat” la modul radical şi combativ în sensul că îşi revigorează paradigma poetică, înlătură excrescenţe incomode care alterează şi chiar blochează sangvinitatea poemului: “*am nevoie de aer/ aer fără mîini şi/ fără picioare/ nici pantofi/ nici haine/ oricît de gri/ aer ce intră în nări/ cu putere/ şi le dilată/ ce străpunge distanţe/ infime/ opace/ pline de sânge/ aer/ ce să dea pe/ dinafară/ ca zăpada/ de pe / munte.*” (Peisaj de iarnă). Da, un eu feminin surescitat, febril, dar niciodată sentimental încearcă, prin metode adeseori brutale, să recupereze literaritatea subţiată la minimum de experimentalism şi alte –isme (care ulterior devin simple “isme-ne”) şi să dea (a)versiunii sale o expresie dură, adamantină, bine cizelată: “ *dacă m-ar vedea un călugăr,/ m-ar dispreţui/ «o mamă de căcat», ar zice, cu o privire rece ca gheaţa. / Şi ar urina pe mine. / «practici de basarabean»,/ îmi spun,/ ura mea faţă de preoţi, / etern îmbuibaţi şi plini de păr ca nişte maimuţe,/ chiar fiind în sutană, / este plumbul, tăiat geometric/ de la capătul fiecărei nopţi.*” (Cîntec de dragoste). Nu de disecţie cu funcţia ei constatativ-diagnostică este neapărat vorba, căci nu cauzele morţii o interesează pe Angela Marinescu, ci mai degrabă de o operaţie riscantă, o intervenţie de urgenţă necesară unui corp aflat în pericolul unei morţi c(l)inice în vederea restabilirii pulsului cardiac. Poezia nu poate fi corectată, vindecată sau actualizată decât dacă se pătrunde chirurgical în corpul ei abuzat, devalorizat. Şi totuşi, nu se recurge cu niciun chip la anestezice menajante, ci doar la şfichiul intransigenţei, mânuit fără milă, pentru a se proba cel mai eficient durerea ca reacţie la tensiunea lirică prevăzută cu virtuţi explozive. Împotriva durerii nu se ia niciodată nimic pentru că temperatura călduţ- confortabilă nu îţi poate deschide adâncimi reale în propriile fisuri.

Aşadar, poeta nu se mulţumeşte doar să “electrizeze liric” realitatea, ci să o purifice printr-o combustie orbitoare şi dementă, menită să facă din restaurarea liricităţii un spectacol, un show impresionant de flăcări care aduce cu un atac terorist: “*mă gîndesc dacă mai pot să uit asimetria mea ce ţine/ de o perspectivă asupra lumii mai mult decât deznădăjduită/ mai degrabă totalitară/ cînd victimele îşi unesc forţele şi apoi/ îşi dau foc cu ură/ şi îşi dezgolesc sînii înroşiţi cu ochii nepăsători/ şi detaşaţi ca ai ucigaşilor în serie/ sau ca ai celor condamnaţi la moarte.*” – (Perspectivă). Ceea ce la Gellu Naum era

numele unui volum de poezii, *Drumeţul incendiar*, este asumat ca atitudine insurgentă de către un eu feminin bun conducător de căldură lirică. Modelul unei asemenea dislocări de proporţii este cel cinematografic al casei cu colţ din *Zabriskie point*, filmul lui Michelangelo Antonioni, în care libertatea expresiei atinge perfecţiunea vizuală a dezintegrării materiei. Toată această mobilizare maximă de energie a unui eu dictatorial[1] trebuie înţeleasă ca reacţie violentă faţă de scrisul băltit, practicat nu ca formă reală de existenţă, ci ca o penibilă menţinere pe linia de plutire a celor care nu se pot sustrage declinului biologic, legaţi mai degrabă de amintirea propriului nume decât de poezie.

De aici, din anticamera adevăratei Poezii, unde eul poetic are revelaţia unui simptom degenerativ acut al colegilor de breaslă aflaţi la o vârstă respectabilă (“*de-a lungul timpului, înconjuraţi de păsări de curte/ fără nicio personalitate, dar şi de familiile lor/ revoltate, poeţii noştri s-au transformat, / din aristocraţi romantici ce erau, / copleşiţi de o boală a secolului destul de cunoscută, / în agenţi străini ce nu mai votr altceva/ decît să dejoace proiecte culturale,/ ca nişte experţi*”) începe atât volumul, cât şi “problema personală” a poetei, care refuză să fie identificată din punct de vedere creator după criterii generaţioniste, deşi îşi asumă hotărât vârsta: “(...) *sînt o hoaţă bătrână/ şi unsă cu toate unsorile*” (Coincidenţe). Ea configurează şi mai bine acest background în poemul *Rezistenţe arse* tocmai pentru a ieşi în faţă şi a-şi asuma limitele mai vechii ei poezii, în care autenticitatea era mai mult simulată[2], dar şi pentru a se dezice de cei care se complac ireversibil în impostură. E vorba de ”anarhişti’, ”epave înfricoşătoare”, „histrioni libidinoşi, violenţi şi obsedaţi”, cu discursul sechelizat de conformism sau de morala părintească: “*mă uitam în jos, atentă, educată intens să fiu pasivă / de către nişte părinţi anxioşi şi slabi / din punct de vedere politic/ din punct de vedere moral, devotamentul lor faţă/ de copii, atât de puternic, / spunea mai mult decât orice alt gest/ spectaculos şi cazat în incinte masive.”(*Ultima seară*).*Titlul acestui prim poem anunţă, deci, o schimbare de discurs şi de atitudine. Eul poetic feminin îi opune organismului atrofiat al poeziei o hipertrofiere până la virilizare iar bunului-simţ, un ascuţit simţ al arderii, al combustiei, al spasmului creator. Dacă cei adunaţi în Muzeul Literaturii Române preferă un pact de neagresiune cu propria lor existenţă, Angela Marinescu încheie unul de agresiune, de necesară expansivitate, de totală dezinhibare şi exhibare până la aşa-zisa indecenţă, concretizată prin asalturile repetate ale propriilor deversări sau jeturi ignifuge, astfel încât orice rezistenţă a realităţii la asemenea flamă să fie dejucată ca o imensă slăbiciune. Sângele însuşi pare a avea o consistenţă magmatică, gata oricând să erupă sub presiunea exercitată de imperativul adevărului, al autenticităţii ontologice. Şuvoiul roşu este răspunsul cel mai important şi spontan al poemului la padelele discursului tranşant, personalizat la maximum.

Redescoperită ca „**profesionistă agresivă**” în poemul *Lung ocol inutil*, subiectivitatea se înscrie în formule surprinzătoare ale propriului paradox: incisivă şi extatică, amestec de pathos şi ură, de sexualitate şi adoraţie, de curaj şi de repaus, de brutalitate şi reverenţă, însă permanent scuturată de frisonul eşecului, al devitalizării, al renunţării: “*frica faţă de poezia*

bătrâneții,/ o reptilă ce-ți taie răsuflarea, / o surprind că mă epuizează cu o grosolănie de-o feminitate masculină / bătrânețea este o cârpă pe care o folosești după consumarea / unui act homosexual/o cîrpă contorsionată ca o rufă/ o cîrpă pe care o arunci pe anusul/subminat de sânge al lesbienelor(...)"- Nu putem judeca realitatea cu bun-simț). Așadar, versul se înscrie într-un permanent "versus", într-o dualitate ireductibilă, într-un hiatus. În relația eu – scriitori, poeta nu apare pur și simplu, ci compare ca în fața unui juriu pe care își permite fie să îl ignore, fie să îl sfideze, fie să îi dea o lecție de autenticitate, pe un ton profund și inimitabil confesiv: "*nu am forță interioară decît atunci cînd mă cert pentru un fleac cum ar fi că toți poeții cred în prietenie ca în Dumnezeu numai eu nu cred și de aceea mă cert și nu am prieteni (...) pe mine prietenii bărbați mă înfricoșează Și, în același timp, mă atrag, ca un pahar de vodcă infectat cu sânge." (*Atracție)

Interesante sunt poemele cu marca XXX, dar nu la o perversiune de natură fizică sau sexuală se face aluzie, ci la ceva mult mai grav: la o perversitate morală, la o abjectă autocompătimire sau automenajare, la mângâierile acelea fals consolatoare care au ceva autoerotic, aproape incestuos și permit apariția simptomului celui mai îngrozitor: "îmbătrânirea în scris". O altă anomalie XXX este acuplarea indistinctă a adevărului cu falsul, cu copia, în special în comunicare. Subiectivitatea a suferit un proces de alienare prin textualizarea excesivă a generației 80, dar și prin transferul în domeniul virtual, tehnologic, acolo unde prezența este concurată de teleprezență: "*îi sun pe cei zdrobiți care îmi răspund/ cei puternici/ și indiferenți/ au robot/ sînt grăbiți/și vomită sânge/ prin firul de telefon/ ca prin gît/ cruzimea nu are margini/ cînd e vorba/ despre vocea cuplată cu tehnica/cea mai recentă/ mie îmi place să observ/ diferența/ așa cum îmi place."* Pornografia poeziei este chiar pseudolirismul: "*am fost o alcoolică/ postmodernă și slabă/ pentru că am suferit/ un șoc/ al poeziei /improprii/ șocul livresc/ al libertății unei / maimuțe în flăcările iadului*" (Toxicomanie).

Este adevărat, pe de altă parte, că între disecare și ... secare, se preferă prima variantă; doar ni se arată "rectul plin de sânge" al poetului „introdus în manuale", dar distanța dintre cea care scrie și poemul său se reduce într-atât, încât nasul inhalează de aproape mirosuri fetide: "*Eu am o relație acută cu anumite mirosuri / să îi spun de-a dreptul, cu parfumurile mortuare / acelea amare și grele, pe care japonezii le-au adus la cel / mai înalt grad al rafinamentului ce nici nu mai este mortuar /este pur și simplu excitant* (...) ". Mai mult decât atât, poeta visează să paraziteze pe corpul poemului iar acesta să îi preia efectiv toate funcțiile vitale. Ceea ce părea o tendință la nivelul poeziei din sec. al XX-lea s-a împlinit în poezia douămiistă, și anume, abolirea oricărei medieri între eul poetic și propriul poem[3]. Nimic din aerul septic al spitalului, ci spasmele vieții înseși, animată de un teribil instinct revoluționar, distructiv și purificator în același timp. Nimic din tactilitatea aceea tocită de latexul mănușii chirurgicale nu se regăsește aici; Angela Marinescu nu se menajează, din contră: se expune tuturor pericolelor agenților necrofagi ai pseudopoeziei pentru a se dona pe de-a-ntregul propriului poem, astfel încât acesta să redevină viu și autentic, să scape de conectarea la aparatele artificial-discursive prin care i se impune o respirație mecanică: „*îmi pulsează/ gâtul/ de plăcere/ cînd văd/ artă adevărată*(...)". Într-adevăr, metabolismul poematic și cel biologic ajung să se sincronizeze perfect în *Probleme personale*. Poeta este în primul rând donatorul, voluntarul generos și abia pe urmă, biografic vorbind, medicul.

Note:

1. Marin Mincu, *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea*, în care poeta este inclusă în categoria *Neomoderniști. Neoexpresioniști. Experimentaliști* (cap. VIII). Radicalismul, antisentimentalismul și virilizarea expresiei poetice până la "discursul scrâșnit"sunt liniile directoare fixate de critic asupra liricii Angelei Marinescu, observabile încă din primele volume: *Sânge albastru*, *Ceară, Poezii, Poeme albe* (cf. prefața critică, pag. 797-802).

2. Mincu, idem, p. 797 și urm.

3. "Marele deziderat este de a reuși să traversezi toate obstacolele retorice până la acel eu real pe care îl poate naște, viu și autentic, Vocea."- Marin Mincu, idem, cap. *Eul poetic și relațiile cu obiectul poeziei*, pag. 10.

Bibliography:

Marinescu, Angela. *Probleme personale. / Personal problems*, București: Cartea Românească, 2009.

Mincu, Marin. *O panoramă critică a poeziei românești din secolul al XX-lea* (*De la Alexandru Macedonski la Cristian Popescu)./ A critical pnorama of XXth centruy Romanian Poetry (From Alexandru Macedon to Cristian Popescu),* Constanța: Pontica, 2007.